

رهیافت های عملی تعلیم و تربیت در آیه ۹۴ سوره نساء

محمود اکبری^۱، عایشه باغبان^۲

۱- دانشجوی دکترا دانشگاه اصفهان و کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث، آموزش و پرورش استان هرمزگان، شهرستان پارسیان،

دبیرستان متوسطه اول حکمت روستای هشنیز

busalimeh@gmail.com

۲- کارشناس آموزش ابتدایی، آموزش و پرورش استان هرمزگان، شهرستان پارسیان، دبستان اقبال لاهوری روستای هشنیز.

چکیده

شیوه های کارآمد آموزش و کاربری جلوه های گوناگون ارزش های اخلاقی در مباحث آموزشی از جمله مسائلی است که در راستای جذب مخاطبان مورد اهتمام همه انبیاء الهی و مصلحان بوده است. قرآن کریم که برنامه راه مسلمانان است، در این جنبه بسیار غنی و پرمحتواست و در هر آیه ای که در پی تمجید یا تذکری به رسول خدا و یاران او نازل گردیده است، آموزش و تربیت توأم با اخلاق است. امر به دعوت از طریق حکمت، موعظه نیکو و جدال احسن در همین راستا قابل تفسیر است. مقاله حاضر با تحلیل درونمایه آیه ۹۴ سوره نساء که در پی حادثه ای ناخوشایند و جهت توبیخ و تربیت اصحاب نازل گردیده است، جلوه هایی از ارزش های اخلاقی موثر در فرآیند آموزش که بر غنای مفهومی و محتوایی آن افزوده و در خروجی آن نیز موثر است برشمرده است.

واژگان کلیدی: اخلاق، آموزش، رهیافت های آموزشی، آیه ۹۴ سوره نساء.

۱- مقدمه

اولین آیات نازل شده از عالم علوی بر عالم سفلی و از جانب سروش غیبی بر رسول خدا، پیرامون موضوع خواندن و نوشتن یا همان آموزش بشر و تعلیم و تربیت او می باشد. قرآن کریم که سند سعادت و خوشبختی انسان هاست، عوامل نیل به آنها را نیز بیان و تشریح نموده است. در تمامی آیات قرآن کریم آن چه تعلیم داده می شود کتاب و حکمت است. کتاب به مجموعه قوانین و مقرراتی گفته می شود که زندگی را سامان می دهد و حکمت به معارفی اطلاق می گردد که زندگی را معنا و مفهوم می بخشد. اصولاً عموم مردم از طریق کتاب های آسمانی با مجموعه مقررات و قوانین آشنا می شوند؛ قوانینی که چگونگی رابطه میان انسان با خدا، انسان با انسان و انسان با طبیعت را تبیین می کند.

خداوند متعال با به ودیعه گذاشتن عقل در وجود انسان، امکان آموزش و تعلیم را برای او میسر نموده تا بدین وسیله بازشناسی نیکی از بدی برایش فراهم آید و گام در وادی خیرات نهد و سعادت خویش را تضمین نماید. خداوند متعال که خود کمال مطلق و متصف به اوصاف برتر است، برای هدایت انسان نیز، او را از ارتکاب اعمالی نهی و به انجام اعمالی دیگر امر نموده است. بخشی از این اوامر که اخلاقیات نام دارند و انسان با متخلق شدن به آن صفات، رنگ خدایی می گیرد از دیرباز مورد توجه بشر بوده است تا جایی که انسان های مذهب کوشیده اند ضمن دعوت مردم به آن، خود را در زمینه های مختلف فردی، اجتماعی، تربیتی، آموزشی بدان مزمین سازند. رسول خدا الگوی همیشه جاوید و فراتر از محدودیت زمان و مکان است. بعد اخلاقی وجودی ایشان به قدری فراگیر است که همه بشریت را شامل می گردد. هر انسانی مطابق با واقعیت های زندگی و به قدر لیاقت و اهلیت خود می تواند از آن منبع جوشان کمالات الهی بهره وافر را ببرند. وجود رسول خدا برای پیروی در زمینه های اخلاقی چنان کامل و شامل است که دیگر نیازی به هیچ الگوی